

S U B S U B S U B S

Լ Ր Ա Գ Ի Ռ

ՔԵՐԵՎԵԿ, ԵԶՔԵՒ ԲԵԼՈՒՐԵԿ, ԵՒ ԸՆԵՔԵԿ

Տարեկան գին կանիդի Դր.ուուշ 100 :
Այս Լրագիրը ամեն երկու շաբթի օրերը կց հրատարակուի :
Պօշտին գուլք գացած Լրագիրերուն Փաստաշին ծախքը տևանցին վրաց և

‘kkf&Eh. Ldkf&f

ՊՈՀԻՍ 16 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

— Անձազօք տէրութեան կողմէն՝ Կրտսանգը-
նուազօվս նստող օտար տէրութեանց գեսալաննե-
րուն յետագայ ծանուցական գիրը խրկուեցաւ ۱۲۷۷
մուհաբերէմ Վ (Հոկտեմբեր 30) թուականով։

“Ստակներուն ընթացքին վրայօք կայսերական հրամանին գործադրութեանը համար հին ստակներուն և օտար տէրութեանց ստակներուն առնել տալը արգելուած է : Այս արգելքին հետ պատիմ ալ կայ . որ օրինավանցութիւնը իմացընողին իբրեւ տուգանք և իբրեւ վարձք վճարուի բռնը ված ստակնին չորս մասին մէկը , և ստակնին ալ նոյն հետայն պիտի փոխուի : Յայտնի է որ այսպիսի կարգադրութիւնները ամէն ժամանակ տէրութե կողմէն մեծամեծ ծախքերու պատճառ կ'ըլլան . և կայսերական կառավարութեան այսպիսի կարգադրութիւններ ընելուն նպատակը ուրիշ բան չէ , բայց եթէ ստակներուն օրինաւոր ընթացքը միակերպ հաւասարակշռութեան մէջ պահել . և դրա մոց փոխանակութիւնը գիւղացընելով՝ հաւատարիմ վաճառականներուն երաշխաւորութիւն մը տալ այն կորուստներուն վրայ որ կրնայ իրենց պատահիլ ոմանց խարդախ և անհաւատարիմ մարդոց երեսէն . որ իրենց ազօրինաւոր շահու ճամբայ մը գտած են ստակներուն գինը իրենց բուն արգելքէն բարձր հանելլը . Հին ստակներուն և օտար ազգաց ստակներուն գինը , որոնք ձեռքէ ձեռք պլատանելէն ետքաշելու համար յատուկ գործակալչներ գրուած են կառավարութեան կողմէն , որուուած է ամէն մէկ ստակնին բուն արգելքին համեմատ . անանկ որ՝ այս ստակները օրինաւոր ընթացք

ԲԵՐԵՍԻՔԵՐԸ

Եփանիս լսուած գետին եղերքի առօրեայ միւ
ջատները, և ասոնց մէկուն ձառը, որն որ իրիկ-
ուան գէմ մէռնելովը իւր վերջն խրատները իր
մերունդոյը կուտայ :

Արթատուէկ կ'ըսէ Խփանիս ըլռուած գետոն եղերբը մանակ փոքր թիկ կենդանիներ կան որ, որոնց կեանքը միայն օր մըն է, առաջ առան ժամը երկուքին մեռնողները՝ Երիտասարդութեան հասակին մէջ, և իրիկուտն ժամը տանըմէկի մեռնողները զառամութեան մէջ կը մընին չ.

Այս ազգին նպակալով, համարենք թէ այս կենդանեաց մէջէն աւ և էլի յաղթանդամներէն մէկը՝ նոյն խոկ ժամանակին չափ հին ըլլալով, իւր կեանըը և արեւուն ծագած տակնեն սկիզբն առած ըլլայ, և իւր քարեխառնութեան ու ժամը, տառը կամ տանիքիկու ժամնուն անթիւ վայրիկեաններուն միշոյց՝ արտօքայ կարգի գործունեաց կեանք մը վարելու կարգանոյ, վայրիկեաններան այս ընդէրկար յաջրդութեան ժամանակը, հարկ է որ փորձով և խորհրդածութիւններովը ամէն տեսածներուն վլոյօք ալ բարձր խմառութեւն մը վաստըկած ըլլայ: Կէս օրուան մօտ մեռնող նման մը, Ֆերութեան հասակին մէջ գալիք անթիւ անհանդատութիւններէ բարեբաղդութեամբ ազատուող արարած կը մեսոյնի, և իւր թոռանցը այնպիսի գործոց զարմանալի աւատնդուեաթիւններ կը պատահէ, որ իւր ազգին մշականակարաններէն չափ առաջած

ունեցող ստակներու հետ փոխողը լինաս մը չի կը-
րեր : Կայսերական կառավարութեան հիմակուան
ձեռք առած միջոցները ասսանկը ըլլալով, ինձի պա-
տիւ մը կը համարիմ այս տնօքէնութիւնս Ձեզն
հաղորդելը, որ դուք ալ ծանուցանէք անոնց որ
կայսերութեան երկիրները կը բնակին և ձեր իւ-
րաքանչիւրոյդ տէրութեան հպատակներն են : որ
պէս զի այս արգելուած ստակները իրենց առեւ-
տուրերուն մէջ չի գործածեն : և ձեռքերնին եզա-
ծը՝ այս գործոյս համար յատկացած գործակալնե-
րուն տան, ընթացիկ ստակ առնեն :: :

— Արծազօք տէրութեան կողմէն, Պարսկաստան գացող գեսպանը մեծապատիւ Ասմի էֆէնտին, ուրուն կոստանդնուպօլիսէն գացած առաջնը Ճամբան ըրած բարերարութիւնները փաքք ի շատէ ժամանակին պատմեցինք, եօթանասուն երկու օր Ճամբայ ընելէն ետքը օգոստոս 8ին ողջամբ պարսկաց տէրութեան Դէհրան մայրաքաղաքը հաստաւ : Պարսկաց շահը զինքը չվճրան ըստուած դուաբճալի պարաւը հրաւիրեց աեսութիւն ընելու, որ պարսկաց թագաւորներուն ամբուուան բնակարանն է :

Որովհետեւ շատ ժամանակ կայ որ Երանու եր-
կիրը տաճիկաց թագաւորի գեսլան տեսնուած չէր,
մեծապատիւ Ասմի է փէնտիին հոն երթալլ հասա-
րակաց հետաքրքրութիւնը շարժեց։ ‘Դեսպանին
թէ Դէ հրան մոտած ատենը, և թէ Դէ հրանէն
վնդրանի արքայանիստ պալատը երթալլ ատենը ճամ-
բուն վրայ այնքան բազմութիւն ժողվուած էին
տեսնելու համար, որ անոր պէսը շատոնցուընէ ’ի
վեր տեսնուած չէր։

Եւ յիրաւի մեծապատիւ Ասմի էֆէնտին ալ
օսմաննեան մեծափառութիւնը ցուցընելու պէտք
եղած բանները պակաս չի թողուց . իրեն ճանհապար
հորդութեան գեղեցիկ կառքը նստած էր . առջե-
ւէն երկու կարդ ձիաւորներ . իր գեսապանութեն
մարդիկը փառաւոր հագուած , ինքը դեսպանն ալ
զինուորական նշանազգեստով (ունիթիումայտվ) կե-
րեւէր բակմութեանը , որ ճամբուն երկու կողմը

Հանդարտ և աղեկ կարգով շարուած էին . և զանոնք կը բարեւէր . կուրծքը ականակազ հարուստ պատուց նշանը կախած էր . որուն վրայ արեւը դարնելով արտաքսյ կարդի գեղեցկութիւն մըն աւայն կուտար , որ տեսնողներուն աչքը կը խստղէր : Աւրիշ փայլում մըն ալ մէջքը կախած թուրին երախակալէն կը ցայտէր տեսնողներուն աչքին . որովհետեւ այն ալ մեծագինքարերով զարդարուած էր : Հանդէսին ետեւէն ալ պահասատի (եէտէկ) ձիերը կը տանէին հարուստ ոսկէսար գիշակներով զարդարուած . որ պարսից երկիրը ասանկ բան խփու քիչ անդամ կը տեսնուի :

Պարսից թագաւորը մեծապատիւ դեսպանին
փառաւոր ընդունելութիւն ըրաւ : Երկու օր ետ-
քը ինկիվզի և ուռսաց Դէհրան կեցող դեսպան
ները Աամի էֆէնտիին տեսութեան գաղյին :

— Կայսերական պողոտան ժամանակին հայութիւն պաշտպանվելուն .մեծարդոյ Մասուստ է ֆէնստին , Արքիկէթ Դարձանը լուս նահանգին կցորդ ձեալուն հարցի գաւառին կառավարութեան տեղակալ անուանեցաւ :

— Կայսերական պալատին ախոռադեմութեան
աստիճանը ունեցողներէն երբեմն Ասքըզի կառաջ
վարութեան տեղակալ մեծարդոյ Քաղըլ աղայն
Պօղձա առայի տեղակալ անուանեցաւ :

— Տաճկաց կարդացողներուն սովորութիւնն է
որ՝ նոր տարեգըստ ըլլայ նէ կարողութիւն ունե-
ցողը ոտանաւոր գովիշտ և բարեմաղթութիւն կը
յօրինէ վեհափառ ինքնակալին , և այս ոտանաւո-
րին վերջին մէկ երկու տողին պարունակած գրերը
կազմեալ հաշըւով յաւելում ըլլուի նէ՝ այն տարւոյն
թուականը կ'ելլէ . և առանկ ոտանաւորներուն
նարիկ կ'ըսէն : որ թուական ըսելէ : Այս տարի ալ
առանկ ոտանաւորներ շնողներ եղան : որ են հա-
կամ Տուհասեպէսի դիւանին գրագիրներէն Խամեթ է Հ
Ֆէնտին . նոյն դիւանին գրագիրներէն Գիւհոփ
է ֆէնտին . Կիլամէ գանձուն բամնից տօմարակալ
(թէզիաթ բուղամձէսի) Վհմէտ Վէսիմ է ֆէն-
տին : իրաւաբանութեան գասառուներէն (միւս

Են : Դեռ ժամանելի միայն ապրուլ կենդանիներէ բաղկացած մատակերամ բաղկացածինք յարգահօք այս պատկառ էլի ծերդյան կը մօտենան և զարմանքով մտիկ կը իւնէն : Խը խրատական առենախօսութիւնը և ամէն պատմածը, այս կարձանը կենդանի ունեցող պղին հրաշարի կ'երեւան, որ բոլոր ժամանակնեւն տեսչութիւնն մէկ օրուն միջնուած կը չափաւի, և արշալյուր իրենց ժամանակաբրութեան մէջ սննոց առեղծուեան մէջ նուանա լուսաւի :

Ճամանքի մէջ թուականը կը սեպուի :
Ճամանքի մէջ այսպէս պատկառելի միջատ մը որն որ նմանները ուն մէջ կարի ծերունին է, իսք մահէն քիչ մը առաջ (դրեթէ արեւուն մտնալու առենքը) բնորս իւր ներունդները և բարեկամները կը ժողովէ . որպէս զի մեռնելին առաջ իւր մերժին խրամաները նոյ անոնց, ամէն կը զմէն կ'երթան լցնի սանկի մը ներբեւ . կը ժողովին և ի մասուն օրհամականն ալ անոնց այս յետագայ խօսքերը կը ջառէ :

կութիւնը ապահով է երկարատև չելի կրնար ըլլակը:
Սաստիկ հով մը՝ ամբողջ մէկ աղջ մը կորոյս, խել մը կորոյս, խել մը անխտէեմ երթաւասարդներ զօլարար և անակնկալ հովիչ մը՝ ջուրին մէջ հեղձամահ եղան, աննկարծակի անձրեւէ մը՝ ի՞նչ առօկակի հեղձեց ներ եղած են մեղիք, մեր ամուռ ապաստանարանները անդագամ կարկուտի փաթորիկներէն ապատ շնորին մէջին ամոր մը մեր ամեննէն քաջանարան:

Ներք կը դողագընել

Արավինի գարերու մէջ ասպեցայ . և աւելի բարձրահստակ և կըսութիւն միջատներու հետ խօսակից եղայ . որոնք կրնամը լսել թէ հիմնակառաներէն աւելի խօսատուն աւելի խօսական էին . անոր համար, կազմակերպութիւն միջատներու հաւատաք, ստացութ կ'ըստեմ ձեզնէ, թէ արեւը, որ հիմա մեղք չըրքին միւս կողմը կ'երեւի, և կը թուի որ ցամացէն հեռու չէ, ևս անիկայ տառնօք ձիշու Երկինքին չմիջավայրը տեսայ, և իւր ճառագայթներու ուղղակի մեր վրայ կ'արձակէց Հաւային գարերու մէջ Երկիրը աւելի լրտաւոր էր օգէ աւելի չեր և մեր նախնիքն ալ աւելի սակաւագետ և առաքինի էին: Թէ եւ զգայարաններս տկարացած են, բայց յիշողութիւնն զեռ տեղն է . կրնամ համատառել: թէ՝ այս ժառագայթը ասողը շարժում ունենալու է, որուն և առաջին ծագումն ալ այս լեռանը դադարէն տիսած եմ. կեանքս ալ նոյն ժամանակէն կը շարունակի, և իւր անբառ ընթացքը շատ գարերու միջոց է, որ սկզբու է: Անիկայ Երկին մէջ սպանչելի չերբարութեսմբ մը յառաջ գնաց, բայց անանի մէկ ճառագայթով մը որուն վրա ամենեւին գազափար մը չէք կընար ունենալ, և գուը ալ անտարակյա չէքիք կընար գիմանալու: Սակայն, իւր հիմնակուան տը կարանեալն և զգակի կերպով պահանձելն կը գուշակեմ, որ քիչ ժամանակի մէջ բոլոր բնութիւնը պիտի վերջանայ, և այս աշխարհը չարիւր վայրկեան շնորհած խաւար աղջամուղջի մը մէջ պիտի ծածկիվի:

լսուցը ի՞նչ չեկալ կերպով զարդարեցի, անդամներուն զօրաւորութե՛ք յօդուածներուս պնդութեանը և թեւերուս ալ ուժին վրայ մրշափ վստահացաց (ահաւասիկ անոնց ամենուն ոչնչութիւնը կը զգամ հիմա) և այս խաւորամած և կրթամանն դարուն մէջ, որուն որ սկըսիլ կը տեսնամ, ինձմէ ետքը մնացողներուն և ոչ մէկը այս հաճութիւնները ափիսի ռենենայ:

Այս ատեններն էր որ իրեն նամակ մը տուին որ հարկաւոր բան մըն էր տեղը հասցունելը . միանգամայն և վտանգաւոր : Տանելու ատենը թշնամիներէն երկու ձիաւոր զինուոր ետեւէն ինկան . ասիկայ անոնց հետ կռուելով երկուքն ալ փախցուց . և գիրը անվտանգ տեղը հասցուց : Ասոր համար Կաբօլէնն Պանաբարդէ ասիկայ իր պահապան զօրաց մէջ գումարուակաղետ անուանեց : 1809 ին Կալինկի և Վակրամի մեծ կռիւներուն մէջ շատ քաջութիւն ցուցուց . ետքը Ալյանիա խրկուեցաւ 1811 ին , և հոն ալ պատերազմերու մէջ գտնուեցաւ մինչեւ 1813 : Այս տարուանս մէջ կայսերական թիկիապահ ասպատակազներուն մէկ խումբին հրամանատար ըլլալով Լուցէնի պատերազմին մէջ անանկ քաջութիւններ ըրաւ , որ Կաբօլէնն Պանաբարդէն երեք պատիւ մէկէն տուաւ ասոր : Գնդապետութիւն , պատու-ոյ լէ դէռնի պատիճանաւորներուն հրամանատարութիւն , և Փաւանսրզի կայսերութեպարտնութիւն : Տրէզտայի պատերազմին համենը գերագոյն զօրապետութեան պատիւ առաւ , որ տակաւին 25 տարուան էր : Այն Ոիր մարէշալին զօրացը հետ Տրէզտա մնաց , Կաբօլէնն Լայրսիքի վոյաց գարձած ատենը . այն տեղ պատերազմի մէջ վիրաւորեցաւ . գերի բռնուեցաւ և Վաճառիս տան տարուեցաւ : 1814 ին երբ որ հաշտութիւն եղաւ՝ Պյուանսա մտաւ , և առանց պաշտօնի մնաց պուպօննեաններուն թագաւորութեան ժամանակը մինչեւ 1828 : այն ատենը Անդ-(Օ)մէրի բանակին մէկ գունդին հրամանատար անուանեցաւ : 1831 ին Պէճիքայի կռիւին ատենը Անլիքանայի պաշար մանը գտնուեցաւ : 1832 ին Պէճիքի գլուխ (ֆերիք) անուանեցաւ . և պահեստի զօրաց հրամանատար եղաւ գտշարման ատենը : 1834 ին երբ որ Լիսն բազարը բանուորները ապսասամբութիւն հանեցին , հոն իրկուեցաւ իրրեւ սպարազետի օգնական : 1834 էն մինչեւ 1837 զինուորական մեծ ամեծ պաշտօններու մէջ մտաւ Աստ մարէշալին նախարարութեան ժամանակը : 1839 էն 1842 ամիտի կէի զօրաց մէկ գնդին հրամանատար եղաւ . մուզայայի կիրճը եղած պատերազմին մէջ վիրաւորեցու : Անկէց ետքը քանի մը ամիս փոխանորդաբար Շէզայիրի ընդհանուր կուսակալութեան պաշտօնը կատարեց : 1848 ին յեղափոխութեան ատենը՝ աղջի պաշտաման ըստաւած ընկերութեան մէջ մտաւ . և 1849 ին հետեւակ զօրաց ընդհանուր խորհրդաբանին նախագահ եղաւ : Լուի Ֆիլիպին թագաւորութեանակը պատերազմի պաշտօնեացն ահա այս մարդն է . որ իրսրու հակառակ կողմերուն որն որ զօրացաւ նէ ամէնուն ալ հաւատարիմ գտնուեցաւ . առաջ Կաբօլէննեան , ետքը Պուռապօննեան , (Օռլէաննեան , Հասարակապետական . ըսել է որ՝ առւանց մասնաւոր կուսակցութիւն մը ունենալու ամէն տեսակ կառավարութեանց մէջ միայն բարեկարգութեան կուսակից և պաշտան :

Տ'Օքուլ ձէնէւալին պաշտօնէ հրաժարելուն
պատճառը ֆունսողզի լուսու օրագիրը առանկ կը
պատմէ : Առառ մը տ'Օքուլ ձէնէւալը նախարա-
րաց ժողովը գնաց, ձեռքը գրով մը, օրավկ'առա-
ջարկէր Փարփղու մեծ բանակը ըստ կամ հինգ թա-
ժին ընել . միայն առաջին բաժնին զօրապետ ձգել
Ը անկառնիէ զօրապետը, որ Փարփղու բանակին
ընդհանուր սպարապետն էր . և մէկաներուն ու-
րիշ զօրապետներ տալ . միանդամայն և Ը անկառ-
նիէն ալ այն կարգադրութեամիրը կը պարստառորդէր
Ծիւլըսի պալատէն ելլել, Վանուոմ հրապարակին
ազգային պալատը նսակիլ : Յայտնի է որ ժամանակէ
մը ՚ի վեր տ'Օքուլ ձէնէւալը Ը անկառնիէին հետ
աւրուած է . և ասիկայ իր հակառակորդը պղտիկ
ցընելու մոքաղ զինուած բան մըն էր . բայց Փա-
րփղու բանակին ալ ուժը կը կոտրէր : Ուստի նա-
խարարները ամէնքն միաբան, առեարական գործոց
և երկրագործութեան տեսուչ Պ. Տիւմայէն զատ
այս խորհուրդը մերձեցին . և արտաքին գործոց
տեսուչ առ ՚ահիդ ձէնէւալը յայտնի լսաւ որ՝ թէ
որ այս ՚ի գործ դրուի նէ ես պաշտօնէս կը հրա-
ժարուիմ : Պ. տ'Օքուլ տեսնելով որ բանը գէշ-
ցաւ, խոհեմութիւն դատեց այն առաջարկուիլ
ետ ձգել . և նոյն օրը պաշտօնէն հրաժարուելէն
զատ Փարփղու մէջ մնալ այ չուղեղ :

Պուռժօլի ձէնէռալը Շեզայիրի կուսակալունի
ուղեր էր . տ'(Օ)բուլ ձէնէռալը տալ չի տուաւ
թէսկէտ նախագահը խստացած էր : Հիմա տ'(Օ)
բուլ պաշտօնէն ինկաւ նէ Պուռժօլի ասիկայ մէ.
նամարտութեան հրաւիրեր է . բայց հետեւանկ
մը չէ ունեցած :

ԱՉԴՆԻԱ : Եկող տարի | օնտուայի մէջ ըլլալու
արուեստաւորաց հանդէսին տարուած բաները
տեսնելով ինկիլզի տէրութիւնը՝ վարձուց արժանի
սեպուած արուեստաւորներուն իւրաքանչիւրուց
արժանաւորութեանը համեմատ վարձք և պարզեց
և պատիւ կը խոստանայ ալ նէ , թէ որ բերուած
բանը միայն մէկ տեսակէ ըլլայ նէ , այն տեսակի է
հասկցողքանի մը մարդոցմէ մէկ պատիկ ժողովք
մը բաղկացընելով , այն բանին աղէկը և օգտակար
ընտրելը , և անոր վարպետին արուելու արժանի
վարձք դատելը հնարաւոր և գիւրին բան մը կ'ըլլա-
լար : Ասցայ տեսակները խիստ շատ ըլլալով , ամէն
մէկ տեսակին աղէկը ընտրելու համար խիստ շատ
ալ գատաւորներ գնել պէտք պիտի ըլլայ . որ գլք
վար բան ըլլալով՝ ամէն մէկուն իրեն արժանաւու-
րութեանը համեմատ պատիւ և պարգեւ տրուիլ
անհնար պիտի ըլլայ : Ուստի ինկիլզի տէրութիւ-
նը հրատարակած է որ՝ այս անհնարութիւնը վեր-
ցընելուն և ամէն մէկուն արդարութեամբ վարձք
տրուելուն հնարքը ով որ գանէն նէ՝ ամէնէն առաջ
պատիւը և պարգեւը այն մարդուն պիտի տրուի
Վայով ինկիլզի տէրութիւնը՝ կառավարութեան
մէծամեծ գործոց բաւականութիւն ունեցող մէ-
ծահանձար մարդ մըն ալ գտած պիտի ըլլայ . որով
հետեւ յայսնի է որ՝ վերցոգրեալ գժուարութիւնն-
ները վերցընելու ձարը գտնող մարդ մը կառավար-
րութեան գործոց մէջ ալ պիտոնի մարդ մը կ'ըլլա-
լայ . ուստի թէպէտ ինկիլզի տէրութեան յայտա-
րարութեանը մէջ ասանկ բան մը յայսնի չի գրք
վիր , յայտարարութեան նպատակէնդուրս ըլլալու
համար , բայց մենք կը համարձակիմք գուշակելու
որ ոյս ուզուած բանը գտնող մարդը բարձր առ-
տիճանի և մէծամեծ պաշտօներու համելու ալ-
ճամբան բացուած ակը գրանէ իր առաջ :

— Դէպօ ՚ի հիւսիսային բևեռուին երկիրները եր-
թալով հիմա որ տեղերը գտնուելնին տակաւին շ-
գանուած նաւերուն մէջ գտնուող ճարտարիմասս
և գիտուն մարդոց կորուստը առ հասարակ առէն-
նուն ցու տալու բան մը ըլլալը ինկիլզի տէրու-
թիւնը գիտնալով՝ քանի մը ասարի կայ որ տանց
վրայօք տեղեկութիւննաստանալու մեծ ջանք ունի
և ծախքի ալ չի խնայեր : Քանի մը անգամ ասոնք
բնալուելու համար ետեւնուն նաւեր խրկեց . ինչ
պէս որ լուսագիրերը իւրաքանչիւրը իր ժամանակի
ծանուցին : Կոր եկած լուսագիրերուն բերած լուսե-
րուն նայելով , ասոնք բնալուելու գայոլնաւերու
մէկն ալ այս օրերս ետ գարձած է . և յիշեալ նա-
ւուն նաւապետին պատմածին նայելով՝ կորսուա-
նաւերէն ճամբուն վրայ քանի մը նշաններ տեսն-
վեր են . և տեսնուած տեղերուն մօտ գտնուած
ծովեղերքները բնակողներէն անոնց վրայօք տեղե-
կուի ուզուեր է . բայց անոնց լեզուն հասկցող
մարդ չունենալուն համար բան մը չեն կրցեր որպ
վիլ . և այնպէս ետ գարձեր են : Ո՞յս տեսած նը-
շաններէն այնքան մը գուշակելու կարող եղեր ե-
որ , յիշեալ նաւերը այն նշանները տեսնուած տե-
ղերուն մօտ մէկ տեղ մը երկամ նետելով սառուց
ներու բունուած պիտի ըլլայ . և անոնց մէջ սրի-
մուելով կոտրուած , և մէջններն ով մեռած պիտի
ըլլան : Վմէնէն հաւանական կարծիքը ասիկայ կ'ե-
րեւի :

— Վահմէտական հնդիկ երեւելի բանաստեղծ
կապազ ՈՒիզա Հասան խան , բնիկ Հինտիստան
կալկոդա քաղաքէն , մեռաւ նայն քաղաքին մէջ այ-
տարի մարտի 5ին : Ո՞ւռնելէն առաջ մէկ ընդար-
ձակ ճարդաստութիւն մը սկսած էր շինել . և անու-
նը գրած էր արաբերէն , էնդի-կղզէնի իշմալ վել սի-
էլ հալլալ , այսինքն կարաբել յուսահար-թէն նէրեւելի
իսրայէլիտան . ճարդաստութիւնը աեւսակ մը կա-
խարդութիւն սեպելով . որուն գործածութիւն
ներեալ է : Ասիկայ հինգ հատոր պիտի ըլլայ , ո-
րաբերէն լեզուաւ . առաջին հատորը 1849 ին ար-
պուած է . մէկանիկը անանկ մնացին . որ արաբէ-
րէն ճարդաստութեան համար մէկ կորուստ մ-
կը սեպուի : Հանաստեղծութեան գիրք մըն ալ ու-
նի շամբէտ էլ կինդ անունով արաբերէն ոստանաւոր
կալկադա տպուած 1848 ին . որ Հնդկաստանի գ-
վասանական պատմութիւնն է , 30 երես , ամէ-
տողին ալ վերջին գիրն է լամ . որ է լ . և ասոր հա-
մար ալ անունը լամբէտ գրուած է :

աթոռը անցնելին ամսոյս 17 ին Հ5 տարի եղա
կըլլայ . ուստի կայսրը ժամանակով քաղաքական
խռովութիւններու խառնութղները , և ասկէց 1
տարի առաջ աղմուկ հանելով և յաջողութիւնն
կընալ գտնելով վախչողները թողութեան արժան
ըրաւ . յանցանքնին ներեց : Ասոնց ինչքը առաջ ա

Քունի դանձուն առնուած ըլլալուն համար , հիմա ասոնց շատերուն ալ իրենց ապրուստին բաւական ըլլալու չափ կայսերական գանձէն տարեկան պիտի տրուի :

ԲՐՈՒՄԻԱՅԻ : « Այս օրերս Վերմանիսիայի գործերը
քիչ մը խառնուկ երթալը էն համար Վերմանականն
տէրութեանց երեւելի նախարարները , մանաւանդ
արտաքին գործքերու տեսուչ գոտնու ողները խո-
հեմ և խելացի մարդիկ ըլլալու են . որովհետեւ
տէրութեանց իրարու հետ ընելու խօսակցութի-
նին ասանց միջնորդութեամբը պիտի ըլլայ . և ա-
սոնց գիււանէն ելած գրութիւնները նոյն խկ տէ-
րութեան գրութիւնը պիտի սեպուին :

Դրուսիայի թագաւորը այս խորհրդածութիք Պ .
Ը լայնիցին հրաման ըրաւ որ քիչ մը ժամանակ
հանդչի քաղաքական գործերէն . որոց մէջ բաւա-
կան ճարտարութիւն և հաստատութիւն ցըցուց ,
բայդ գժուարին պարագայներու մէջ երկար առեն
խելք հոգնեցուցած ըլլալով քիչ մը հանգչելու կա-
րօւ էր . և այն պաշտօնին տեսուչ գրաւ քաղաքա-
կան կողմանէ մեծ անուն վաստըկող Պ . Ուատօվիւք ,
և արտօնութիւն տուաւ որ , ինչ բան որ ըլլայ նէ
իրեն խելքը կտրածին պէս և իրեն պատշաճ տե-
սածին պէս կոսկէ լըմիցունէ . կառավարութեան
ժողովայն բան չի հարցունէ . որով ամէն ըրածին
մինակ ինքը պատասխանատու պիտի ըլլար : Պ . Ուա-
տօվիչ շատ գէմ գրաւ . այս ամենածանր գործայն
տակը մտնել չուզեց . բայց վէրջապէս համեցաւ .
և ուրիշ գործերէն հրաժարեցաւ :

ՍՊԸՆՏԱԱ: Ո՞նդէմսոյ անուն սպանիբացի ճարտարակութեան արուեստաւոր մը մէկ օդապարփկ մը հնարեց նոր ձեւով. վրան թռչնոյ թժեւերու նման գործիք ներ հաստատելով. և առով օդապարփկը ուզած կողմը գարձնելու ըլլալը վարձելու համար խոստացեր էր որ հակումքի բիլ 14 ին Ապանիսյի թագաւորանիստ Անարիստ մայրիս մայրաքաղաքէն օդը վիրանալով մինչեւ ինկիլիդի թագուօրանիստ | օնուուա մայրաքաղաքը պիտի երթար, հետնալ քանի մը ընկեր առնելով. և կը կարծէր որ մինչեւ հինգ ժամ | օնուուա կրնայ հասնիլ:

ԵՂԳԵՑԻ

Կեսարիայի գերեզմանական վէճին վրայօք բանագէտ մէկ մը, որ իւրեւ կեսարիայի այն կողմեռուն մասնաւոր կերպիւ տեղեկութիւն ունի, հետեւեալ գրութիւնս մեզի հաղորդեց որ լրագրուստիջուաւը հրատարակեմք :

“ Եցն գերեզմանատունը , որ (նախնի յունաց
կը վերաբերէր , թէսկէտե անցիշատակ և անտէր
(ժողոված) , բայր է ամալիան . անանկ չէ . այլ մեր
ստէպյիշատակութեամբը և հաստատուն միջոց-
ներովը մինչեւ ցայսօր մեր ձեռքը պահուած էր .
և նցն գամբարաններուն վրայ կրօնական ծէսէր
կը կատարուէր մինչեւ ցայսօր . իսկ մինչեւ ց\々\々\々
ամ տաճկական , հայոց աղդին ննջեցեալքն անար-
գել կը ժաղուէին հան . ինչպէս այս եղելութեան-
ցը քըջակաց թաղերուն բնակիչ հազարաւոր այլակ-
գիներն ալ պատրաստ են վիսյելու պէտք եղած
ատենը :

” Հետեւաբար ևս անտէր մնացեալն ալ տեսնուած չէ . ինչու որ ամենեւին մէկը չէր կրնար նյին քարերէն վերցընել առանց հայոց ազգին գիտութեան . մինչեւ անգամ հասարակաց շնուռածոց համար . ինչպէս տղբիւրներու և ջուրի ճամբայներու գործածելու համար նյին քարերը կարծրանիւթը ըլլալով պէտք եղած ատենը հայոց աղդին հստանութեամբը կը տրուեր :

շինուածոյ համար քանի մը այլազգիք յիշեալ գերեզմաննոցէն քար վերցընելնին լսուելով անոնց մէտ ուղաւած ատենը՝ քարերը չէնքին մէջ դրուած պահանջանակ անուելու ։

ըլլալով՝ գինը առնելու եցաւ։
” Որպէս այս անգամ ևս յունաց ազգին մեծե-
րը հայոց երեւելիներէն հրաման ուղղեր էին որ
քանի մը հարիւր քար առնեն անկէ իրենց եկեղե-
ցւոյն շինութեանը համար, անսնք ալքրիստոնէա-
կան ոգւով և կրօնի ակնածութեամբ եկեղեցւոյն

